

Езерата на Пиринъ планина

Отъ

Георги К. Георгиевъ

Пиринъ — най-красивата, романтична и величествена българска планина е все още непозната. Тази чудна и грандиозна каменна грамада, е все още една голъма загадка. Между най-непознатитѣ нейни страни сж езерата. Ние и до днесъ не знаемъ точния имъ брой.

Проучването на Пиринъ планина започва отъ преди нѣколко десетилѣтия. Много по-късно започва изучаването на езерата ѝ.

Едни отъ най-първитѣ сведения за пиринскитѣ езера (Попово езеро) дава францускиятъ геологъ Августъ Викнелъ (Voyage dans la Turquie d'Europe — 1868).

Сръбскиятъ географъ П. Янковичъ, изучавайки ледниковитѣ следи въ Пиринъ, дава сведения и описания на нѣкои пирински езера. Споредъ него всичкитѣ езера въ Пиринъ сж 40. (Глацијални трагови на Пирину — въ Глас Србске Крлъ. акад. LXV — 1902 г.). Презъ юний 1914 год. проф. П. Бакаловъ и д-ръ Ив. Бурешъ измѣрватъ Поповото езеро, а д-ръ Ив. Бурешъ измѣрва и описва Бъндеришкитѣ и други езера (Д-ръ Ив. Бурешъ и Д. Илчевъ — Трети приносъ къмъ пеперудната фауна на Тракия и Македония — Трудове на Бълг. природоизпит. д-во, кн. IX (1921 г.), стр. 61—86.

Най-подробни географски сведения за пиринскитѣ езера дава покойниятъ проф. Жеко Радевъ въ хубавата си книга „Природна скулптура по високитѣ български планини“ (1920 г.). Той е обикалялъ Пиринъ презъ лѣтото на 1917 год. заедно съ нѣмския географъ проф. Karl Oestreich и презъ лѣтото на 1918 год., като е нанесълъ по-голѣма часть отъ езерата въ непубликуваната си карта на Пиринъ 1 : 40,000.

Голѣмитѣ познавачи на пиринската флора проф. Николай Стояновъ и проф. Борисъ Стефановъ сж измѣрвали Поповото езеро презъ лѣтото на 1921 год. Флористични сведения за езерата намираме и въ студията на проф. д-ръ Ст. Петковъ „Водорасловата флора на Пиринъ планина“ — Сборникъ Бълг. акад. на наукитѣ, кн. XX, 1926 год.

Берлинскиятъ доцентъ по геоморфология д-ръ Хербертъ Луи дава сжщо сведения за езерата въ „Morphologische Studien in Süd-West Bulgarien (1930) и приложенитѣ къмъ тѣхъ две пирински карти: Karte des Pirin-Gebirges in Bulgarien 1 : 100,000 и Speziakarte des Zentral-Pirin 1 : 25,000.

Въ „Плжтеводителъ Пиринъ“ (1929 г.), издание на Б. Т. С. има данни за езерата, а въ приложената къмъ него скица за Пиринъ отъ Константинъ х. Радоновъ — най-добриятъ познавачъ на високия Пиринъ

(въ скицата името му е дадено погрѣшно като Ив. х. Радоновъ) — сж нанесени, макаръ и нѣкои неточно, по-голѣмата частъ отъ езерата.

Ал Вълкановъ, асистентъ по зоология въ Университета, е изследвалъ флористично и фаунистично нѣкои пирински езера презъ лѣтото на 1930 и 1931 г. (Бележки върху живота на нашенскитѣ високопланински езера — Трудове на Българското природоизпит. д-во, кн. 15—16, 1932 год.).

Въ капиталния трудъ „Флора на България“ отъ проф. Н. Стояновъ и проф. Б. Стефановъ (Университетска библиотека № 127, 1933 г.) има сжщо флористични бележки за нѣкои пирински езера. Напоследъкъ, планинарятъ Георги Ст. Георгиевъ се занимава съ географията на пиринскитѣ езера покрай тѣсно-специалнитѣ си планинарски проучвания („Топографска карта на циркуса Папазъ гьолъ“, мѣрка 1 : 7,000 въ сп. Български туристъ, год. XXX (1938 г.), кн. 3—4 и „Топографска карта на циркуса Белемето“, мѣрка 1 : 5000 — непечатана).

Съ всичко това се е допринесло малко за опознаване на гидрографията и морфометрията на пиринскитѣ езера, както и за тѣхната биоложка (флористична и фаунистична) характеристика. Съ настоящия трудъ ние ще се опитаеме да хвърлимъ бѣгълъ погледъ върху тѣхъ.

Всички езера се намиратъ въ северния (високия) Пиринъ, който се ограничава между седловината Предѣлъ и седловината Тодорова поляна (Тодорово) надъ с. Кърница, Неврокопско. Тѣ водятъ началото си отъ ледниково време. Повечето сж циркусни, а една малка частъ моренни и тектонски. Намиратъ се надъ 2,000 метра височина. Тѣ сж отъ преобладаващия типъ на високопланинскитѣ езера на Алпитѣ, т. е. типични високоалпийски езера. Споредъ класификацията на Naumann (по Ал. Вълкановъ) тѣ спадатъ къмъ олиготрофнитѣ езера (съ слаба продукция на фитопланктонъ). И то къмъ втората група: олиготрофни езера *s. str.* (бедни на калций).

Споредъ голѣмия познавачъ на алпийскитѣ езера O. Pesta (по Ал. Вълкановъ) тѣ напълно отговарятъ на панолиготрофния типъ езера, т. е. „обладаватъ въ много отношения качества, които, тъй да се каже, представятъ крайния предѣлъ на олиготрофията“. (Растителниятъ животъ е въ своя краенъ предѣлъ).

Вследствие на каменистото дъно и голи скалисти брѣгове, и на това, че $\frac{3}{4}$ отъ годината, около 250 дена, тѣ сж замръзнали, животътъ е „сведенъ до минимумъ“. Населени сж главно съ ракообразни, насаѣкоми и ларвитѣ имъ, а въ нѣкои има пѣстърва, земноводни и ларвитѣ имъ.

Повече отъ езерата се намиратъ върху гранитни скали, а една малка частъ сж върху метаморфни скали. Лѣте се поятъ отъ дебели прѣспи. До сега, съ малки изключения, повърхността, размѣритѣ и дълбочината имъ сж измѣрвани много грубо, често на око и за това не могатъ да се взематъ за вѣрни. Тѣ сж само приблизителни, вѣроятни. При по-точни морфометрични измѣрвания ще се наложатъ много промѣни. Затова да не се държи много на точността на измѣрваната имъ.

Голѣма часть отъ езерата сж събрани на групи въ циркуситѣ, а една малка часть сж единични.

Ще ги разгледаме отъ северозападъ къмъ югоизтокъ.

I. По североизточнитѣ склонове:

1. Бъндеришки езера

Всичкитѣ сж разположени въ Бъндеришкия циркусъ. Наредени сж стъпаловидно въ тераси. Въ източната половина на циркуса е

Рибното Бъндеришко езеро.

Най-познатото и най-посещавано пиринско езеро. Има бжбрековидна форма, съ надморска височина 2,190 м. Споредъ П. Янковичъ то е дълго 260 м., широко 220 м., дълго 4—6 м. Най-богато на пѣстърва пиринско езеро. По-брѣговетѣ му расте водно лютиче (*Ranunculus aquatilis* var. *paucistamineus*), а по дъното му рѣдкото и чудновато водно растение *Jsoëtes lacustris*. Отъ езерото изтича р. Бъндерица.

Горно Бъндеришкото езеро.

Още може да се нарече Дългото Бъндеришко езеро. Намира се на по горна тераса. По всичко изглежда, че е моренно езеро. Има н. в. 2,310 м. Споредъ Янковичъ дълго е 470 м., широко 170 м., а споредъ д-ръ Ив. Бурешъ дълго е 390 м., широко 140 м. Дълбоко е. Водата му изтича презъ две малки езера въ Рибното.

Жабешкото езеро.

Намира се северно надъ дветѣ езера. Дълго надъ стотина метра, плитко и съ каменисто дъно. Нѣма явенъ отокъ. Лѣте по брѣговетѣ му се развѣждатъ извънредно много попови лъжички. Брѣговетѣ му почерняватъ отъ тѣхъ. Отъ тукъ и името му. Има извънредно красиво отражение на Елъ тепе и Муратовъ връхъ.

Въ южния край на Рибното езеро има малко езерце, дълбоко 2—3 метра, отдѣлено съ морененъ насипъ. Високо надъ Рибното езеро, подъ Бъндеришка чука, на една скална тераса има друго малко езерце. Дълбоко е около 2 метра. До късно презъ лѣтото има ледъ въ него. Отпредъ е заградено съ морененъ насипъ. Пои се отъ дебели прѣспи. Изтича се въ Рибното езеро. Подъ Рибното има друго малко езерце, презъ което тече р. Бъндерица.

Подъ Горното (Дългото) езеро има едно малко езерце и едно по-голѣмо (които споменахме по-горе). Презъ тѣхъ тече водата на Горното за Рибното езеро. До сами Дългото (Горното) езеро, въ южния му край има и друго езерце. То е бжбрековидно, безъ явенъ отокъ, отдѣлено отъ Дългото съ морененъ насипъ. Високо, югоизточно отъ Дългото езеро, въ единъ вториченъ циркусъ близо подъ превала за Башлища между в. Бъндеришка чука и Василяшки чукаръ има две езерца и едно плитко езеро-локва на височина около 2500 м.

Всичко въ източната половина на Бъндеришкия циркусъ се намиратъ 10 езера и езерца и едно езеро-локва.

Въ западната половина на циркуса е *Овинатото* (Хвойнатото езеро). Намира се подъ Муратовъ връхъ и Овинатия връхъ на една тераса. Има бжбрековидна форма, съ н. в. 2237 м.¹⁾ Споредъ Янковичъ дълго е 170 м., широко 80 м. и дълбоко 3—5 м. Предъ него има морененъ насипъ. Около езерото има много воденъ хвощъ (*Equisetum palustre* L.) и водни растения. На 15. VIII. 1938 г. въ него имаше 9 дребни водни птици, вѣроятно бърнета.

Надъ Овинатото езеро има друго такова. То е дълго около 50 м., дълбоко до 1 м., въ срѣдата прищъпнато. На 50—60 м. отъ него южно има друго езерце. А по-горе отъ тѣхъ въ блоковия насипъ има малко временно езерце. Въ Бъндеришкия циркусъ има всичко 13 езера и 2 временни. Водата на всичкитѣ образува р. Бъндерица.

Къмъ тази група трѣбва да се отнесе и

Равнашкото езеро.

Намира се подъ Бъндеришкия циркусъ, въ дѣсно до р. Бъндерица, подъ Тодоринъ връхъ въ мѣстността Равнака. Езерото е задълбано въ основната гранитна скала, съ размѣри $30/40$ м., дълбоко 2—3 м. Хубаво и закръжено езеро. Гледано горе отъ Тодоринъ връхъ то е истинско синьо око всрѣдъ тъмнзеления клекъ. За това туриститѣ го наричатъ Око на Тодорка, съ което име е познато повече. Нѣколко пѣти е зарибвано. Въ него често пада пролѣтъ голѣма лавина отъ Тодоринъ връхъ и изплисква всичката му вода заедно съ рибата. Безъ явенъ оттокъ е.

Подъ това езеро има малко продълговато езерце, презъ което тече Бъндерица. То е останка отъ нѣкогашното голѣмо моренно езеро, на мѣстото на което сега е поляната Равнака.

2. Василáшки езера

Разположени сж терасовидно въ циркуса Василáки.

Рибно Василáшко езеро

Най-долно, последно езеро. Има бжбрековидна форма. Плитко е. Дъното му постоянно се засипва и то оплитнява. Дълго е надъ 200 м., съ н. в. 2126 м. Споредъ Ал. Вълкановъ дълбочината му е $1/2-1\frac{1}{2}-3$ м. Въ долния му край има много водно лютиче, бѣлитѣ цвѣтове, на което сж извънредно красиви върху синята водна повърхность. По дъното му расте *Jsoëtes lacustris*. Богато е съ пѣстърва. Отъ него изтича Василишката рѣка, притокъ на р. Дамяница. Единствено пиринско езеро при което се намира лодка.

Отлично мѣсто за лѣтуване. Езерото съ бѣлитѣ мури около него и настръхналитѣ остри скали на Стражитѣ, Ушицитѣ и Газей отсрѣща ни дава единъ отъ най-хубавитѣ изгледи въ Пиринъ.

¹⁾ Всички надморски височини, за които не е казано отъ кого сж измѣрвани, сж споредъ д-ръ Хербертъ Луи.

Горно (Джговидно) Василашко езеро

Лежи на една по-горна тераса. Циркусно езеро. Дълго почти колкото Рибното. Намира се между Рибното и седловината Прёмка на 2,211 м.

Тевно Василашко езеро

Намира се високо надъ Джговидното въ единъ вториченъ циркусъ между Василашкия чукаръ и Типица. Голѣмо почти колкото Рибното. Има скалистъ островъ. Заградено е съ голи скали и сипеи. Цвѣтътъ на водитѣ му е тъменъ, мраченъ. Отъ тукъ и името му, по говора на банскалии, които казватъ на тъмно—тѣвно. Литературно би трѣбвало да се нарича Тъмно езеро. Въ него нѣма никакъвъ животъ. Безъ явенъ отокъ, съ н. в. м. 2,419 м. Едно отъ малко познатитѣ красиви езера, макаръ че наблизю край него минаватъ всички туристи, понеже е скрито горе въ циркуса.

Езеро южно надъ Рибното

Намира се високо въ вториченъ циркусъ южно отъ Рибното езеро. Криво, тъмнозелено, окръжено, дълбоко, заградено съ стръмни скали, и гѣстъ клекъ. Дълго около стотина метра, задълбано въ основната скала. Предъ него има морененъ материалъ. Водата му изтича по гранитенъ прагъ въ Рибното езеро.

Източно отъ Джговидното езеро наблизю въ клека има малко езерце. А високо на терасата между Тевното езеро и в. Типица има 5 езера, отъ които 3 сж по 40—50 м. голѣми. Водата имъ изтича въ Джговидното езеро.

Въ Василашкия циркусъ има всичко 10 езера, чиито вода се събиратъ и образуватъ Василашката рѣка.

Къмъ тази група трѣбва да се отнесатъ и

Тодоринитѣ езера.

Гнѣздятъ се въ дъното на два малки циркуса отъ къмъ изтокъ на Голѣмъ и Малкъ Тодоринъ връхъ. Горното е по-голѣмо на височина 2,530 - 2540 м., долното по-малко, надъ 2500 м. н. в. Въ долното има *Jsoëtes lacustris*. Водата имъ изтича въ Джговидното Василашко езеро. Тѣ сж красиви, кржгли и яносини — сжщински пирински очи.

3. Езера въ циркуса Къркъма (Къркъмски езера)

Циркусътъ Къркъма се намира североизточно отъ Тодоринъ връхъ, северно отъ Овча поляна и в. Върлата скала. Въ него има 3 езера. Срѣдното е голѣмо. Споредъ А. Вълкановъ е 260 м. дълго. Южно и северно отъ него има малки езера. Северното е останка отъ по-голѣмо запълнено езеро. Заградени сж съ клекъ и непроходима иглолистна гора. Водата имъ се изтича въ р. Дамяница надъ м. Главитъ.

4. Езера въ Валявишки дупки

Гнѣздятъ се югозападно отъ хижа Дамяница и североизточно отъ в. Типица. Две циркусни езера на еднаква височина, заградени съ клекъ. Северното е по-голѣмо, дълго около стотина метра. Водата имъ се излива чрезъ едва видимо ручейче въ р. Дамяница надъ хижата.

5. Типишки езера

Тѣ сж две постоянни и едно временно езеро. Криятъ се въ единъ страниченъ циркусъ източно подъ в. Типица, западно отъ р. Дамяница и северно отъ Голѣмата страна. Горното е по-малко. Не се изтича. Долното е по-голѣмо, на 2330 м. н. в. Циркусно езеро, задълбано въ скалата. Отъ него изтича буйна рѣквичка по скаленъ прагъ и водопадъ и се влива въ Дамяница.

6. Газейски езера

Въ страховития, чудноватъ и зжбестъ Газейски циркусъ има три езера. Най-долното (III) е малко. Срѣдното (II) е всрѣдъ блокови сипеи и прѣспи. Дълбоко 3—4 м., дълго 30—40 м. Заградено съ морененъ митериалъ. Видимо не изтича. Горното (I) езеро е високо до в. Газей, на височина 2650—2680 м. То е най-високото пиринско езеро, дълго около 50 м., дълбоко 3—4 м. Отдалече дава видъ като че е въ другъ циркусъ. Надвесено е на края на скалата надъ Газейския циркусъ и като че ли ще се излѣе надолу. Изтича се въ срѣдното (II) езеро. Водата на тия езера дава началото на Газейската рѣка, която се влива въ р. Дамяница до хижата, срещу Василашката рѣка.

7. Езера на Плѣшка рѣка

Това сж малки езера, които се намиратъ въ циркусъ между разклонението Десйлица, в. Каймакчалъ, в. Конарѣво и билото между тѣхъ. Въ южната половина на циркуса има 3 езера. I-то (най-горното) е малко, плитко съ засипанъ горенъ край, II-то (срѣдното) е по-голѣмо и по-дълбоко. То е най-голѣмо отъ всичкитѣ 5 езера на групата. Третото е много малко, почти временно.

Въ северната частъ на циркуса има 2 езера, I-то е малко, опира до блоковитѣ сипеи, II-то е по-голѣмо и дълбоко, заградено съ клекъ.

Нѣкои казватъ на южнитѣ — Плешки езера, а на дветѣ северни Пѣрлешки. Всичко сж 4 езера и 1 временно. Даватъ началото на Плѣшка рѣка. А тя, заедно съ други малки рѣквички, образува Добринишка рѣка, дѣсенъ притокъ на Места.

8. Валявишки езера

Друга голѣма група езера въ Пиринъ. Намира се въ циркуса Валявица.

Дългото езеро

Нарича се още Голѣмото и Горното Валявишко езеро. Едно отъ красивитѣ и голѣми пирински езера. Крайно интересно. Споредъ Янковичъ е дълбоко 10—15 м., широко 50—80 м. и дълго 400 м. По наша преценка, то е дълго къмъ 500 м. и много по-широко. Има два скалисти острова обрасли съ клекъ. Горната му частъ е задълбана въ гранитна скала, а долната е припрѣчена съ високъ морененъ насипъ. Много вѣроятнo е да има тектонски произходъ. Надморската му височина е 2,280 м. Водата му се изтича и дава началото на р. Валявица, която надолу се нарича Дамяница

Съ двата си острова обрасли въ клекъ и съ великолепното отражение на най-поетичния пирински връхъ Моминъ дворъ (Бански Дженгалъ), езерото представя рѣдка неподозирана гледка.

Долно Валявишко езеро

Има дължина къмъ 200 м. и н. в. 2,256 м. Джговидно, задълбано въ скалата — циркусно езеро. Презъ него преминава водата на Дългото езеро.

Въ югозападната посока, 50 м. надъ Дългото езеро, въ единъ вториченъ циркусъ има две малки езера, а 20 м. надъ тѣхъ върху една циркусна тераса има още 2 езерца. Южно, до самото Дълго езеро има едно временно езерце, а подъ езерото, между него и Долното има едно малко и друго по-голѣмо езеро, презъ които минава водата, която изтича отъ Дългото.

Подъ Долното езеро има още две малки, но постоянни езерца въ блоковитѣ сипеи, презъ които минава изтичащата се рѣка. А северно надъ дветѣ голѣми езера, високо подъ в. Малъкъ Мангъръ има 2 постоянни и 2 временни езера-локви. Тѣзи последнитѣ езера, изглежда, че сж върху циркусна тераса.

Всичко въ циркуса Валявица има 12 езера и езерца и 3 малки временни, които не трѣбва да се броятъ. Водата на всичкитѣ се приема отъ р. Дамяница, която населението нарича отъ езерата до хижа Дамяница — р. Валявица.

9. Превалски езера

Въ западната частъ на циркуса на р. Дамяница се намиратъ 4 езера. Наричатъ ги така, защото сж близо до седловината, за Чаиря, наречена Превала. Наредени сж стъпаловидно. Горнитѣ три сж циркусни, задълбани въ скалата, а долното (IV) е заприщено съ морененъ материалъ. I-то (най-горното) е на 2,398 м., II-то (най-дълго—къмъ 150 м.) — 2,319 м., III-то (подъ Превала)—2,317 м. и IV-то (най-долното) на 2,308 м. Въ IV-то има пстърва. Водата имъ изтича, събира се въ IV-то и отъ него чрезъ отдѣлна рѣчичка се влива въ Дамяница надъ Тияцитѣ,

10. Езера въ циркуса Попово езеро (Папазъ гьолъ)

Тѣ представятъ най-многобройната група високопланински езера, не само въ Пиринъ, но и въ България. Намиратъ се въ Папазгьолския циркусъ — единъ отъ голѣмитѣ български циркуси. Въ срѣдата на циркуса е разположено известното

Попово езеро (Папазъ гьолъ).

Едно отъ голѣмитѣ езера въ Пиринъ. Представлява неправиленъ петожгълникъ съ повърхнина 120 декара (споредъ проф. Б. Стефановъ) Дълго е около 500 м., а дълбоко повече отъ 20 метра. Споредъ проф. П. Бакаловъ и д-ръ Ив. Бурешъ дълго е 570 м., а широко 430 м. Споредъ Георги Ст. Георгиевъ надморската му височина е 2260 м. Има скалистъ островъ въ северния си край. Въ картитѣ голѣмината му е грѣшна. Дадено е дълго съ километри и не е нанесено вѣрно.

Задълбано е въ основната гранитна скала. Изглежда, че то по-скоро има тектонски произходъ. Водата му изтича въ северния край като буйна рѣка. Минава презъ нѣколко стѣпаловидни езера и водопади, и дава началото на голѣмата пиринска рѣка Ретѣжа, притокъ на р. Места. Въ всички карти тази рѣка погрѣшно е дадена като Попова рѣка. По брѣговетѣ на езерото има много водно лютиче, а по дното му расте *Isoetes lacustris*. На 2. VIII. 1938 год. излѣтѣха отъ водитѣ нѣколко дребни водни птици, подобни на тия отъ Овинатото езеро. Езерото е свързано съ прекрасни легенди за богъ Перунъ и неговата сестра.

Водата отъ езерото скача презъ низко (около 3 м.) водопадче въ много малко езерце (II). После шумящата рѣка скача по втори водопадъ въ доста голѣмо езеро (III). Отъ него се излива въ продълговатото плитко езеро (IV), обрасло съ клекъ. Отъ това езеро водата минава презъ новъ водопадъ въ едно по-малко закръглено езеро (V), после слиза въ друго езеро (VI) дълго 100—150 м. съ чудновато очертание (остатъкъ отъ бивше голѣмо езеро) и отъ него минава въ VII езеро. Последното е продълговато, кривуличесто, обрасло съ клекъ, дълго 150—200 м. Моренно езеро. Презъ всичкитѣ тѣзи езера тече р. Ретѣжа. До тукъ свършва и голѣмиятъ Папазгьолски циркусъ.

Отъ VII езеро р. Ретѣжа слиза изведнажъ низко презъ нѣколко водопадчета въ плитко затлачено езеро (VIII) въ гората, до хижа Попово езеро. Въ това езерце се влива и водата на Крѣменскитѣ езера, която иде високо отъ Крѣменския циркусъ. Въ последнитѣ четири езера (IV, V, VI и VII) има пастърва и затова ги наричатъ рибни езера (гьолове). Споредъ проф. Ж. Радевъ VII се нарича Плющица. Въ Попово езеро нѣма риба.

Въ дѣсно отъ изброенитѣ седемъ езера, надъ II и III, североизточно отъ Попово езеро, подъ Дженгалица има едно малко езеро и до него друго още по-малко езерце. И дветѣ сж безъ явенъ отокъ.

Въ северозападна посока отъ Попово езеро, по пжтеката за Портата, подъ Моминъ дворъ има едно срѣдно бжбрековидно езеро

съ много водно лютиче изъ него и близо до него има едно малко кржгло и едно продълговато езерце, останка отъ по-голѣмо бивше. Наричатъ го *Банскиитѣ езера* (гьолове), защото край тѣхъ минава птеката за Банско. Водата имъ се излива въ III езеро.

Пакъ въ северозападна посока, на 10—15 метра отъ Попово езеро има едно продълговато малко езеро, свързано съ Поповото и до него друго кржгло, по-малко, безъ явненъ отокъ. До югоизточнитѣ брѣгове на Попово езеро, въ подножието на Дженгалица има 3 езера. А юго-западно отъ езерото, високо въ вторичния Кралевдворски циркусъ има 3—4 малки езерца въ блоковитѣ сипеи. Прѣф. Ж. Радевъ ги нарича ембрионални. Презъ разни години иматъ различенъ брой.

Всичко 21—22 езера, безъ най-долното (VIII) на р. Ретижа подъ хижа Попово езеро, и 3—4 временни.

Къмъ тази група трѣбва да се причислятъ и така нареченитѣ

Полежански езера.

Тѣ сж три стжпаловидни не голѣми езера, вгнѣздени въ две циркусни задълбавания по югоизточнитѣ плещи на Мангъръ тепе. Проф. Ж. Радевъ нарича тѣзи циркусни задълбавания Полежански вѣнци. I-та и II-та езера съ намиратъ въ горното циркусно задълбаване, а III-то въ долното. Езерата сж наредени едно подъ друго. III-то е най-голѣмо.

11. Кременски езера

Намиратъ се въ голѣмия Кременски циркусъ.

Долно Кременско езеро

По форма е продълговато. Дълго е колкото Поповото езеро, а може би е по-дълго отъ него. Дълбоко циркусно езеро. Задълбано е въ гранита, подпрѣно съ скаленъ прагъ. Споредъ Г. Ст. Георгиевъ има надморска височина 2,230 м.

Горно Кременско езеро

По-малко отъ Долното, почти закржглено, дълбоко, на 2,330 м. н. в. (споредъ Г. Ст. Георгиевъ). Между езерата има високъ морененъ насипъ.

Надъ Горното езеро има три малки езерца. Едното отъ тѣхъ е по-голѣмо и почти презъ цѣлото лѣто е покрито съ дебела ледена покривка. Водата на всичкитѣ 5 езера се изтича чрезъ Долното по водопадъ и и бързей, слиза на 200 м., кждето се влива въ последното (VIII) езеро на р. Ретижа при хижа Попово езеро.

Горното и Долното езера сж едни отъ голѣмитѣ пирински езера. Непознати сж за туриститѣ. Мнозина и неподозиратъ съществуването имъ, макаръ че сж близо до Попово езеро. Едни отъ най-малко по-рещаванитѣ. Извънредно красиви езера. Предъ тѣхъ Попово езеро бледнѣе. Гледани отгоре отъ Дженгалица, тѣ иматъ величественъ видъ.

Ясносини съ преливане на златисто-зелено, блестящи, примаващи, тѣ сж едни отъ бисеритѣ на Пиринъ. Чудни, дивни езера!

12. Каменишки езера

Това сж петъ малки и едно по-голѣмо езера. Долнитѣ три сж вгнѣздени низко въ Каменишкия циркусъ срѣдъ гжстѣ тъмнозеленъ клекъ. Водата на всичкитѣ дава началото на р. Каменска, дѣсенъ притокъ на р. Места. Влива се въ нея при Момина клисура подъ Момина клисура.

13. Брѣзнишки езера

Тѣзи езера се криятъ въ Брѣзнишкия циркусъ, заграденъ отъ Кадиевъ ридъ, главното било и Янузовъ ридъ.

Горно езеро (I). Заема дъното на единъ вториченъ циркусъ надъ Брѣзнишкия. Той представлява най-идеалната фуния-цирукъ въ Пиринъ. Великолепно езеро. Кржгло, дълбоко, ясносиньо, съ голи, безъ растителностъ, сипейни брѣгове. Дълго е надъ 100 метра и е доста дълбоко. Водата му изтича въ срѣдното езеро.

Срѣдно езеро (II). Въ основата на централния циркусъ. По-голѣмо отъ I, плитко и неправилно. Отъ дветѣ езера изтича р. Тувча, дѣсенъ пълноводенъ местинъ притокъ.

Сухото езеро (III). Наричатъ го още Сухиятъ гьолъ. Презъ нѣкои лѣта пресъхва. По-малко отъ горнитѣ.

14. Езера въ циркуса подъ Хамбаръ тепе

Това сж най-южнитѣ езера въ североизточнитѣ склонове на Пиринъ. Намиратъ се въ циркуса подъ Хамбаръ тепе и Черноврѣхъ (Саплийца). Понеже той се намира въ землището на с. Кърница, Неврокопско, наричатъ го Кърнишки циркусъ, а отъ тукъ и езерата Кърнишки езера.

Въ северната половина на циркуса подъ Янузовъ ридъ е най-голѣмото отъ тѣхъ. Продълговато, плитко, голѣмо почти колкото Горното Брѣзнишко езеро, само че не е така закржглено.

Въ южната половина на циркуса има 3 малки езерца и 1 голѣмо. Водата отъ всичкитѣ езера въ циркуса се изтича и се събира въ единъ притокъ на Тувча.

II. Езера по югозападнитѣ склонове.

1. Влахински езера

Гнѣздатъ се въ дълбокия и продълговатъ циркусъ въ Влахинската рѣка. Най-горното (I) е най-голѣмо. Дълго е около 150—200 м., дълбоко, съ н. в. 2290 м. Красиво, продълговато езеро. По дъното му расте *Isoetes lacustris*. Това интересно и чудновато водно растение е намѣрено за пръвъ пжтъ въ Пиринъ въ това езеро презъ 1921 год. отъ ботаницитѣ Николай Стояновъ и Борисъ Стефановъ. Представлява

лиувияленъ реликть. Едно отъ характернитъ пирински растения. Въ Балканския полуостровъ го има само въ пиринскитъ езера.

Водитъ на I-то езеро изтичатъ въ II-то, което е малко и плитко. Отъ дветъ езера започва Влахинската рѣка, лѣвъ притокъ на Струма. III-то езеро е най-малко. Дълбоко е и безъ явенъ отокъ. IV-то езеро е дълго и плитко. Водата му изтича въ Влахинската рѣка. Езерата сж ртдѣлени съ морененъ насипъ, а IV-то е задълбано въ основната скала. Всичкитъ сж въ гранитенъ теренъ. Контактната зона отъ Елъ тепе слиза близо до тѣхъ.

По-долу, въ лѣво на рѣката, въ едно високо циркусно задълбавание има още едно езеро (V) всрѣдъ клека. То е малко.

Влахинскитъ езера ги наричатъ още Ел тепенски, понеже сж въ югозападнитъ поли на Елъ тепе.

2. Георгийски езера (Гергийски езера)

На брой сж 4. Интересни пирински езера. Тритъ се намиратъ въ източната голѣма часть на циркуса Георгийца (Гергийца) I-то е малко (20/40 м), и плитко. Една трета отъ него е засипана и вмочурена. Водата му изтича въ III-то езеро. II-то е подъ Спанополския чукаръ въ блоковитъ сипеи. Дълбоко е. По форма е дъговидно, дълго 100—150 м. Изтича се въ III-то езеро, което е най-голѣмо. То има неправилна форма. Дълбоко е 10—15 м. Най-типичното циркусно езеро въ Пиринъ. Цѣлото е задълбано въ гранитната скала. Отпредъ е подпрѣно съ скаленъ прагъ. Никжде въ Пиринъ нѣма такъвъ типиченъ яркообособенъ скаленъ езеренъ прагъ. Синьозелено, блестящо, съ великолепно алпийско отражение на пирамидалния Муратовъ връхъ, то е едно отъ хубавитъ езера.

Около II-то и III-то има 2—3 временни езерца между блоковитъ сипеи. Отъ всичкитъ тѣзи изброени по-горе езера изтича р. Георгийца (Гергийца) притокъ на Влахинската рѣка. Въ всичкитъ езера има попови лжжички.

Въ западната часть на циркуса Георгица има друго езеро (IV). По-малко отъ III, почти кржгло и дълбоко. Най-красивото Георгийско езеро. Много слабо посещавано и почти непознато. Намира се въ основата на почти отвестния, Гергийски връхъ, заградено съ гжстъ клекъ. Водата му се излива въ Гергийката рѣка. Тъмнозелено, дълбоко, овално, потайно и мрачно, отражаващо тъмния клекъ, жбестата бѣломраморна шапка на Гергийски връхъ и синьото девствено небе, то е едно отъ най-красивитъ пирински езера. Езерото съ околнитъ върхове и височини е едно отъ рѣдкитъ мѣста въ Пиринъ. Притежава едновременно сурова, дива и първична прелестъ.

3. Синанишки езера

Едното се намира въ дъното на мраморния Синанишки циркусъ. То е срѣдно по голѣмина (стотина метра), и дълбоко. Заградено е съ дивия, голъ, пустиненъ и суровъ камененъ Котелъ, съ настрѣхнали мраморни сипеи, а надъ него е надвесенъ шиловидния връхъ Варовита

чука (Синанишки връх). Езерото се намира върху калциево-силикатни скали. Отъ него изтича р. Синаница, притокъ на Влахинската рѣка.

Подъ циркуса, високо въ лѣво надъ рѣката, въ гората, има едно малко езерце.

4. Спанополски езера

Гнѣздятъ се въ просторния и плиткъ циркусъ Спанополе. Малки и незначителни езера. Нѣкои отъ тѣхъ сж жалки останки отъ бивши голѣми езера.

Въ северната часть на циркуса, високо подъ провала за Георгица има едно не голѣмо езеро безъ явенъ отокъ. Подъ седловината Бъндеришка порта има друго продълговато езерце, останка отъ нѣкогашно по-голѣмо езеро. До него наблизо има едно временно езеро.

Почти въ срѣдата на циркуса е Дългото езеро. То е дълго къмъ 150 м., широко 30—40 м., и е плитко. Останка е отъ засипано и вмочурено голѣмо езеро, $\frac{2}{3}$ отъ което сега е вмочурено, а $\frac{1}{3}$ представя сегашното езеро. Моренно езеро. Североизточно отъ него има друго голѣмо езеро. То е задълбано въ гранитната скала и е най-оформеното спанополско езеро. Дълго е къмъ 150—200 м., дълбоко 1—2 м., почти кржгло. Водата му изтича въ Дългото. Южно отъ това езеро и източно отъ Дългото се намира друго, по-малко отъ тѣхъ, езеро. Тѣзи три езера сж най-голѣмитѣ отъ групата.

Западно отъ Дългото езеро въ една по-висока тераса има 4 малки езерца, останки отъ бивши голѣми, а долу низко, въ края на циркуса близо до гората, кждето има обилень моренень материалъ, има едно малко езеро и друго временно — мочурище, останка отъ бивше езеро.

Всичко тука се наброяватъ 10 постоянни и две временни езера. Къмъ тази група се отнася и

Малко-Спанополското езеро,

което се крие въ циркуса Малко Спанополе. Езерото се намира между връхъ Бъндеришка чука и страхотнитѣ отвесни стени на в. Башлийски чукаръ. Има размѣри 30/40 м. и дълбочина 1—1.5 м. Въ този циркусъ има още 3-4 малки езера-ловки, нѣкои отъ тѣхъ временни, които не могатъ да се броятъ за езера.

Водитѣ на езерата въ Голѣмо и Малко Спанополе се събиратъ въ две отдѣлни рѣки, които пъкъ образуватъ р. Сарчалийска, притокъ на Св. Врачка Бистрица.

5. Башлийски езера

Това сж три малки и незначителни езера въ циркуса Башлийца. По-голѣмо е Срѣдното. Дълго е около 60—80 м., широко 40—50 м., дълбоко 1.5—2 м. То е останка отъ голѣмо нѣкогашно езеро, сега затлачено и вмочурено. Останало е $\frac{1}{3}$ отъ него като сегашно езеро.

На западъ отъ него е второто езеро подъ върховетѣ Бъндеришки и Башлийски чукаръ, а на изтокъ е трето езеро подъ Голѣмата страна.

Водитъ и на тритъ езера се изтичатъ, събиратъ се и даватъ начало на р. Башлийца, която заедно съ р. Мозговица и р. Беговица образува Св. Врачка Бистрица.

Западно отъ мѣстото, кждето се влива Чаирската рѣка въ Башлийската, по пжтя отъ Башлийца за Спанополе има три малки езерца, останки отъ бивши по-малки езера. Само ще ги споменемъ, безъ да ги отнасяме къмъ общия брой на езерата.

6. Чаирски езера

Въ циркустното задълбаване високо подъ Мозговишкия ридъ западно отъ Портата на Белемето, е Горното Чаирско езеро (I). То е продълговато, 100—200 м. дълго, високо 2,417 м. и представя циркусно езеро, задълбано въ гранитната скала. Подъ него има още 4 малки езерца, а подъ тѣхъ, до пжтеката отъ Дамяница за Св. Врачъ е Извитото, Подковообразното Чаирско езеро. Това езеро е дълго надъ 100 метра, дълбоко 3—4 м. Въ него се втича водата на горнитъ 5 езера чрезъ скалистъ прагъ. Езерото е задълбано въ гранитната скала, а въ долния край подпрѣно съ морененъ насипъ. Югоизточно, до самия него има малко и плитко езерце, а подъ него на 20—30 м. подъ морения насипъ има едно продълговато езерце. Подъ него минава изтичащата се вода отъ Подковообразното езеро.

Долно Чаирско езеро. То е красиво, окръжено езеро, дълго къмъ стотина метра, заградено отъ всѣкжде съ клекъ. Дълбоко е. Подъ него на 50—60 м. въ клека има по-малко езеро, дълго 30—40 м.

Още по-долу има малко плитко езерце — останка отъ нѣкогашно голѣмо езеро, обърнато сега въ поляна — търсавище, подпрѣно съ високъ, морененъ насипъ. Езерцето е въ най-долния край на това бивше езеро. Презъ него минава водата на другитъ Чаирски езера.

Чаирскитъ езера сж наредени стъпаловидно въ 3—4 тераси по циркуса Чаиря (Ливадето, както го нарича проф. Ж. Радевъ). Водата, която изтича отъ тѣхъ се влива въ Башлийската рѣка. Тѣ сж всичко 12 езера, отъ които 2 временни.

7. Езера въ циркуса Белемето

Тѣвното езеро

Наименува се: Тѣвното езеро на Белемето, Белеметското Тѣвно езеро, а Г. Ст. Георгиевъ го нарича Кривото езеро. Между туриститъ е познато като Тѣвното езеро. Едно отъ посещаванитъ и познати езера. Намира се на висока циркусна тераса. Задълбано е въ гранита. Чисто циркусно езеро. Споредъ Георги Ст. Георгиевъ то е дълго 525 м., широко 175 м., на височина 2520—2530 м. Изкривено е като джга. Дъното му е безъ всѣкаква растителностъ. Изглежда, че въ него живота е „сведенъ до минимумъ“. Гола е и терасата наоколо. Водата му изглежда тъмна, откъдето и името му. Тя се изтича на изтокъ и дава началото на р. Мозговица. Отъ близо това известно езеро не е интересно, не е и красиво. Обаче, изгледътъ и отражението въ него на

пиринския великанъ Каменица е едно отъ рѣдкитѣ по красота въ Пиринъ. То е едно отъ най-голѣмитѣ и най-високи езера въ Пиринъ.

Югоизточно и южно отъ Тѣвното езеро има още 2 срѣдни езера и 9—10 малки, прѣснати изъ циркуса въ низкитѣ му части и често пжти незабележими, скрити между скалитѣ. Споредъ Георги Ст. Георгиевъ тѣ иматъ тектонски произходъ.

Всичко въ циркуса има 13 езера и 9 временни, пресѣхващи езерца. Водата на всичкитѣ се събира и образува р. Мъзговица.

8. Демиркапийски езера

(Влашкитѣ езера)

Това сж две малко познати езера. Намиратъ се по отдѣлно въ дветѣ половини на Демиркапийския циркусъ.

Западното езеро се намира въ хубава гранитна фуния — циркусъ, заграденъ отъ Кралевъ долъ, единъ безименъ пукнатъ връхъ и отъ в. Каменица. Езерото заема дъното на циркуса. То е дълго надъ сто метра, дълбоко, красиво, окръжено. Отъ него изтича рѣчичка, която слиза по камененъ прагъ, съ водопадчета, въ долината. Заедно съ водата на източната половина на циркуса тя образува Третата (Демиркапийска) рѣка на Пиринска Бистрица.

Езерото е точно подъ безименния пукнатъ връхъ, нареченъ отъ проф. Ж. Радевъ Остреца, а сега наричанъ отъ туриститѣ Малка Каменица. Най-правилно е да се нарече Пукнатия връхъ. Цѣлиятъ връхъ се оглежда и отразява въ синитѣ и дълбоки води на езерото. Това е най-чудноватото и фантастично отражение въ Пиринъ.

Езерото въ източната половина на циркуса е по-малко и по-плитко отъ първото, отпредъ заградено съ скала. Има подковообразна форма. То е подъ самата седловина Демиръ капия. Заградено е съ отвесната, страховна назжбена гранитна скала, заплашително надвесена надъ езеро. Голиятъ циркусъ има още по-дивъ видъ.

Въ източната страна на езерото има малко езерце. Излива водата си въ Подковообразното, а то своитѣ въ Третата рѣка. Край езерото минава Винарскиятъ пжтъ.

Източното и западното Демиркапийско езеро нѣматъ установени имена. Едни наричатъ западното Митревото (Митревското), източното Аргировото, а други ги именуватъ обратно. Общо ги наричатъ Влашкитѣ езера. Нѣкога, по тѣзи мѣста е имало много куцовласи, които сж пасли многобройнитѣ си стада. Въпрѣки многото ни разпитвания презъ разни времена, наименованията имъ не можахъ да се установятъ точно.

Въ циркуса Башъ мандра има нѣколко малки полуезерца, които не могатъ да се броятъ за езера.

9. Бѣговишки езера

На югозападъ отъ централния циркусъ Бѣговица има другъ, съседенъ нему циркусъ, по-малкъ, задълбанъ въ северната частъ на

Първия и Втория отъ Тритъ връха. Този циркусъ се намира въ лѣво надъ р. Бѣговице. Въ него се намира

Бѣговото езеро

То е срѣдно по голѣмина, доста дълбоко, заградено съ блокови сипеи. Въ долния край е обрасло съ клекъ. Нѣма явенъ отокъ. Подъ него изтича рѣкчица, която се влива въ р. Беговица.

На западъ отъ този циркусъ има другъ по-малкъ циркусъ. Въ него има едно малко езерце. Край това езеро има и нѣколко локви — езерца. Водитѣ на всичкитѣ се изтичатъ чрезъ отдѣленъ потокъ въ р. Беговица.

Въ централния Беговишки циркусъ нѣма езера. Има само 6—7 бивши езера—мочурища и едно полуезерце. Отъ тѣхъ води началото си р. Беговица.

Всичко въ циркуситѣ на р. Беговица се намиратъ 2 езера и 1 полуезерце. Тази група езера е най-южната по югозападнитѣ склонове на Пириня.

Единични езера.

1. По североизточнитѣ склонове:

Въ циркуса на р. Малка Джинджирица, който е задълбанъ въ северозападната частъ на Даутовъ връхъ, има едно малко временно езерце.

1. Даутово езеро

Намира се почти на билото на планината, въ едно малко циркусно задълбаване въ югоизточната частъ на Даутовъ връхъ. Споредъ А. Вълкановъ то е дълго 100 м. Има надморска височина 2,370 м. и е плитко. Има кржгла форма. Дава начало на единъ отъ началнитѣ притоци на Бѣла рѣка.

2. Въ разчленения циркусъ подъ Окаденъ връхъ има едно малко езеро и нѣколко временни езерца. Водитѣ имъ се събиратъ въ единъ отъ началнитѣ притоци на Бѣла рѣка.

3. Суходолско езеро

Крие се въ долния край на циркуса Разложки Суходолъ. Малко езерце. Споредъ А. Вълкановъ то е дълго 50 м. Дълбоко е до 1 м. Обрасло въ клекъ. Намира се върху метаморфни скали (калциево-силикатни). Има чиста и бистра вода и представя голѣмо богатство за безводния разложки Суходолъ и Стжлбитѣ. Водата му се изтича въ малка рѣкчица, която се изгубва иаблизю въ мраморнитѣ скали.

4. Плешиво езеро (Локвата)

Това е малко, плитко и незначително езерце, което се гнѣзди въ малкия циркусъ Десйлица, заграденъ отъ разклонението Десйлица, в. Каймакчаланъ и Голѣма и Малка Стражи. Циркусно езеро. Водата му изтича чрезъ малка рѣкчица въ р. Десйлица.

5. Езеро въ Мангъртепенския циркусь

Този циркусь се намира южно отъ Десйлишкия. Задълбанъ е въ североизточнитъ рамене на връхъ Мангъръ тепе. Езерото се намира въ долния му край. То има продълговата форма, съ дължина 40—50 м. Отъ него изтича р. Десйлица. Нѣкои го наричатъ Десйлишко езеро.

6. Бесбожско езеро

Едно почти непознато езеро. Намира се въ въ долната часть на Бесбожкия циркусь. Мнозина и не подозиратъ неговото сществувание. А пъкъ то е едно отъ най-красивитъ пирински езера. Ясносино, заградено въ рамката на тъмозеления клекъ, блѣстящо и кржгло, то прилича на голѣмо чудновато око.

Езерото е дълго около сто метра и дълбоко 6—7 м. Безъ явенъ отокъ. Подъ него започва въ гжстия и непроходимъ клекъ Бесбожка рѣка, притокъ на Места. Въ източната страна на езерото има 2 малки пресъхващи езерца.

II. По югозападнитъ склонове :

1. Малкото гьолче

Наричатъ го още Маленкото езеро, Пиринското езеро (понеже се намира въ землището на с. Пиринъ). Гнѣзди се въ вторичния циркусь „Дупката“, задълбанъ между в. Каменица и Третия връхъ отъ Тритъ върха. Има продълговата форма, съ дължина подъ сто метра. Отпредъ е подпрѣно съ блокове. Водата му изтича по една висяща долина, скача по гранитенъ прагъ, по малкъ водопадъ и се влива въ Третата (Демиркапийската) рѣка.

2. Пукненъ езеръ

Това е, най-южното пиринско езеро, съ размѣри 20/30 м. и дълбочина надъ 1 метъръ. Намира се южно отъ циркуса подъ Черновръхъ (Саплийца), на една тераса до Сипливишката рѣка, която изтича отъ безезерния циркусь. Моренно езеро. Въ него има много *Sarganium natans*, чиито дълги стѣбла сж прегънати надъ повърхността му до 0.5—1 м. Отъ далече има интересенъ зеленъ цвѣтъ, като че ли е покрито съ повлѣкла отъ водорасли. Водата му се изтича въ малко ручейче.

*

Броятъ на всички езера въ Пиринъ ние изчисляваме кржгло на 160 постоянни голѣми и малки езера и езерца, а освенъ това има 33—34 временни езерца.

Наредъ съ постояннитъ езера и езерца и временнитъ (пресъхващитъ), въ Пиринъ се намиратъ голѣмъ брой нѣкогашни (бивши) езера. Нѣкога въ миналитъ вѣкове тѣ сж сществуваели, а сега вече сж запълнени, затлачени, обърнати въ мочури, търсавища и полянки. Тѣ като че ли идватъ да подчертаятъ мисълта, че езерата сж кратко-трайни, кратковременни геологични явления. Истинска иллюстрация на

тази мисль е бившето езеро Тияцитъ (Тихацитъ) въ началото на р. Валявица — Дамяница, подъ Превалския и Валявишки циркусь.

А и сега почти всички пирински езера постоянно се запълватъ съ материали, оплитняватъ и следъ вѣкове ще се обърнатъ въ бивши езера. Ясенъ примѣръ за това е Рибното Василяшко езеро. То е оплитнѣло, почти запълнено и продължава да се запълва. То се намира къмъ края на своя животъ.

Нѣкогашни (бивши) езера има въ: Окаденски циркусь — 2—3, Кабата — подъ Ель тепе — 1, Бъндеришки циркусь — 6, Василяшки — 3 (най-долното се нарича Жабарника), въ циркуситъ на Плешка рѣка — 4 (заедно съ Крива балта и Плешка ливада), Мангъртепенски циркусь — 2, Газейски циркусь — 2, Валявишки — 5, (съ Тияцитъ), Пѣпазгьолски циркусь — 12—13, Брезнишки — 1, Корнишки циркусь и въ южнитъ отъ него циркуси — 13, Георгийски циркусь — 7, Синанишки — 2, Спанополски циркусь — 7—8, Малко-спанополски — 9—10, Башлийски циркусь — 13 (съ тритъ западно отъ пжтеката за Спанополе), Чаирски циркусь — 1, Мозговица — 3, Беговишки циркуси — 8—9, Демиркапийски циркусь — 2, Башъ мандра 5—6, въ циркуса южно подъ Черноврѣхъ — 2. Общо получаваме 111—117 голѣми и малки бивши езера и езерца.

Всестранното и пълно проучване на пиринскитъ езера изисква упоритъ, мравешки трудъ на не единъ ученъ.

Пиринскитъ езера — поезията, красотата на най-величествената и дивна българска планина — чакатъ своитъ изследвачи: географи и хидробиолози. Тѣ чакатъ своя художникъ, чакатъ и своя поетъ.

DIE SEEN DES PIRIN-GEBIRGES

Eingangs gibt der Verfasser eine kurze Übersicht über die Arbeiten, in denen einige der Pirinseen einer Betrachtung unterzogen werden. Eine umfassendere Erforschung derselben hat bisher noch nicht stattgefunden.

Der Sinn des Aufsatzes besteht darin, die topographische Anordnung der Seen wiederzugeben wie auch ihre Anzahl. Zugleich damit werden für eine Reihe dieser Seen ihre Abmessungen, die Tiefe wie auch ihre Höhe über dem Meeresspiegel aufgezeigt.

Zunächst werden die Seen in den Zirkussen an der nordöstlichen Abdachung des Pirins und dann die in denjenigen der südwestlichen Abdachung beschrieben. In der dritten Gruppe werden die einzelnen Seen betrachtet. Die Anzahl der ständigen Hochgebirgsseen des Pirins beziffert der Verfasser auf rund 160, ausserdem zählt er 33—34 zeitweilige Seen und 111—117 ehemalige Seen auf, welche letztere jetzt in kleine Ebenen, Moore und Sumpfgebiete verwandelt sind. Dies ist die genaueste Zählung aller vorhandenen und früheren Seen dieses schönen bulgarischen Gebirges.

Georgi K. Georgiev